

P L S K I
FADN

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2017-2018

WARSZAWA 2018

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2017-2018

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

dr hab. inż. Aldona Skarzyńska
mgr inż. Irena Augustyńska
mgr Magdalena Czułowska
mgr inż. Arkadiusz Bębenista
mgr Łukasz Abramczuk
mgr inż. Marcin Żekało

Warszawa 2018

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
- Państwowy Instytut Badawczy
Zakład Rachunkowości Rolnej
00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20
Tel.: (0 22) 50 54 570
Tel./faks: (0 22) 826 93 22
E-mail: portal@fadn.pl
Internet: www.fadn.pl; www.polskifadn.eu

Sytuacja produkcyjno-ekonomiczna w rolnictwie polskim w latach 2017-2018 – wybrane zagadnienia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) po okresie pięciu lat (2012-2016) pogorszenia opłacalności produkcji rolniczej, koniunktura w rolnictwie poprawiła się. W 2017 roku rynkowe uwarunkowania produkcji rolniczej były korzystne dla producentów rolnych. W porównaniu z 2016 rokiem, tempo zmian przeciętnych cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i na cele inwestycyjne było niższe od dynamiki zmian cen produktów sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne. W efekcie, w 2017 roku wskaźnik relacji cen (tzw. „nożyce cen” czyli wskaźnik liczony jako relacja cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników do cen towarów i usług przez nich zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycyjne) wynosił 110,0% wobec 99,1% w 2016 roku¹.

W 2017 roku koniunkturę w rolnictwie kształtowały przede wszystkim wysokie plony, większa produkcja i wzrost cen na podstawowych rynkach rolnych. Rynkowe uwarunkowania produkcji rolniczej były w większości korzystne. W generowaniu bieżącego wyniku finansowego gospodarstw miały jak zwykle udział płatności bezpośrednie oraz dodatkowe wsparcie w szczególnych warunkach, występujących na niektórych rynkach. Wyniki ekonomiczne gospodarstw uzależnione były przede wszystkim od kierunku specjalizacji i efektywności produkcji. W 2017 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, globalna produkcja rolnicza (liczona w cenach stałych) była wyższa o 1,4%. Zdecydował o tym wzrost produkcji roślinnej – o 0,4% oraz produkcji zwierzęcej – o 2,5%.

W **2017 roku** rozmiar produkcji rolniczej kształtowały między innymi następujące czynniki²:

- ◆ ceny zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, przy wysokiej krajowej podaży ziarna, wykazały w większości tendencję rosnącą. Przeciętne ceny skupu pszenicy (67,00 zł/dt), żyta (54,00 zł/dt), kukurydzy (55,00 zł/dt) i jęczmienia (61,00 zł/dt) wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem sprzed roku od ok. 2% do ok. 7%. W obrocie targowiskowym ceny zbóż kształtowały się na wyższym poziomie niż w skupie,
- ◆ przy zwiększonej podaży, przeciętne ceny ziemniaków w skupie (ok. 37 zł/dt) w 2017 roku obniżyły się o 3,5%. W obrocie targowiskowym, gdzie sprzedaż w coraz większym stopniu ma charakter detaliczny, przeciętna cena ziemniaków jadalnych (ok. 87 zł/dt) spadła o ok. 9%,

¹ *Rolnictwo w 2017r.*, GUS, Warszawa 2018.

² *Jak wyżej.*

- ◆ krajowe ceny żywca wieprzowego, silnie skorelowane z cenami na rynku unijnym, wykazywały w I półroczu 2017 tendencję wzrostową; w II półroczu notowany był spadek cen. Za 1 kg żywca wieprzowego płacono w skupie 5,05 zł, a na targowiskach 5,17 zł, tj. więcej niż w 2016 roku odpowiednio o 8,0% i o 12,1%,
- ◆ notowany w II połowie 2017 roku wzrost cen zbóż, przy stabilnych cenach pasz i jednoczesnym spadku cen żywca wieprzowego wpłynął na stopniowe pogarszanie się opłacalności tuczu świń. Relacja cen skupu żywca do cen targowiskowych żyta w I półroczu 2017 roku kształtowała się w granicach od 8,3 do 8,8 wobec 6,4 i 8,2 przed rokiem; w II półroczu odpowiednio od 8,2 do 7,0 wobec 9,3 do 8,2 przed rokiem tj. nadal poniżej poziomu przyjętego (co najmniej 10-11) za opłacalny dla tuczu świń,
- ◆ niekorzystny wpływ na odbudowę stada świń miało m. in. wystąpienie kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń ASF i związany z tym ubój asekuracyjny. W 2017 roku do utylizacji przekazano ogółem 8348 sztuk świń, z powodu choroby lub bezpośredniego kontaktu z chorymi (1816 sztuk w 2016 roku), tj. ponad 4 razy więcej niż przed rokiem,
- ◆ obserwowany był dalszy wzrost importu młodych świń. W 2017 roku import żywca wieprzowego do 50 kg wyniósł 5666 tys. sztuk (wobec 5358 tys. sztuk w 2016 roku) i był o 5,8% większy niż przed rokiem. Przeciętna waga jednej importowanej sztuki wynosiła ponad 29 kg,
- ◆ na rynku wołowiny w 2017 roku, przy zwiększonej krajowej podaży i rosnącym eksporcie, przeciętne ceny skupu żywca kształtowały się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim. Średnia roczna cena skupu żywca wołowego (6,35 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (6,52 zł/kg) wzrosła odpowiednio o 6,5% i o 5,5%. W obrocie targowiskowym odnotowano również wzrost cen żywca wołowego (6,94 zł) i młodego bydła rzeźnego (7,27 zł) stosownie o 6,1% i o 3,4%,
- ◆ dynamika wzrostu produkcji żywca drobiowego w skali roku była wyraźnie niższa (3,3% wobec 12,7% przed rokiem), m.in. w wyniku spowolnienia eksportu w związku z restrykcjami importowymi wprowadzonymi przez wiele państw związanymi z wykryciem ognisk grypy ptaków. Przy stosunkowo wysokim poziomie krajowej podaży żywca drobiowego, przeciętna cena drobiu rzeźnego w okresie styczeń-grudzień 2017 roku (3,69 zł/kg) była zbliżona do notowanej przed rokiem (o 0,3% niższa),
- ◆ produkcja mleka w 2017 roku wyniosła ogółem 13305 mln litrów i kształtowała się na poziomie wyższym o 3,4% niż przed rokiem, a przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy był większy o 2,2% i wynosił 5687 litrów. Od początku 2017 roku dostawy mleka do skupu

utrzymywały się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. Do podmiotów skupujących producenci dostarczyli 1 1312,9 mln litrów surowca, tj. o 4,7% więcej niż w 2016 roku,

- ◆ w 2017 roku w obrocie targowiskowym średnia cena krowy dojnej (ok. 3042 zł) była niższa od notowanej przed rokiem o 1,2%, a jałówki jednorocznej (ok. 2263 zł) o 13,1% wyższa,
- ◆ w 2017 roku na dynamiczny wzrost cen i poprawę opłacalności produkcji mleka wpłynął wzrost cen surowca na zagranicznych rynkach rolnych. Przy zwiększonym skupie, przeciętne ceny mleka (139,05 zł/hl) wykazywały tendencję rosnącą i kształtowały się na poziomie znacznie wyższym (o 25,5%) niż w 2016 roku,
- ◆ w sezonie 2016/2017 odnotowano zwiększone (o 7,6%) zużycie nawozów mineralnych (NPK), w korzystnych warunkach agrometeorologicznych w okresie wegetacji, wpłynęło na wzrost plonowania większości upraw. Przeciętnie w kraju zużycie nawozów w czystym składniku (NPK) w przeliczeniu na 1 ha UR wyniosło ponad 140 kg NPK. Zwiększyło się również zużycie nawozów naturalnych, tj. obornika i gnojowicy. W rolnictwie wykorzystano ponad 52 mln ton obornika, ok. 9 mln m³ gnojówki i ok. 16 mln m³ gnojowicy, co w przeliczeniu na czysty składnik NPK wzbogaciło użytki rolne w dobrej kulturze o ponad 51 kg. W sezonie 2016/2017 odnotowano spadek poziomu nawożenia wapniowego. Przy utrzymującym się zróżnicowaniu regionalnym stosowania nawozów, przeciętnie w kraju wskaźnik zużycia nawozów wapniowych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych wynosił 53 kg.

W **2018 roku** rozmiar produkcji roślinnej warunkowany był m.in. przez następujące czynniki³:

- ◆ zbiory zbóż ogółem ocenia się na 26,7 mln ton, tj. o ok. 16% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ◆ produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 23,4 mln ton, tj. o ok. 16% mniej od uzyskanej w 2017 roku,
- ◆ zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 2,2 mln ton, o ok. 20% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ◆ zbiory ziemniaków (łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych) szacuje się na ok. 7,4 mln ton, tj. o ok. 19% mniej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym,
- ◆ zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 14,3 mln t, tj. o ok. 9% mniej od produkcji uzyskanej w 2017 roku,
- ◆ produkcję warzyw gruntowych ocenia się na niespełna 4,2 mln t, tj. o ok. 9% mniej w porównaniu do roku poprzedniego.

³ *Przedwinykowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018; niepublikowane dane GUS; informacje od ekspertów.

Według danych statystyki publicznej, w 2018 roku powierzchnia uprawy zbóż ogółem wynosiła ok. 7,9 mln ha, w tym powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – ok. 7,2 mln ha. Rozpatrując zaś powierzchnie uprawy poszczególnych gatunków zbóż ustalono m.in., że areal zajęty pod pszenicę wynosił ok. 2,4 mln ha, pod żyto – ponad 0,9 mln ha, a pod jęczmień – ok. 1,0 mln ha, owies – ok. 0,5 mln ha, pszenżyto – ok. 1,3 mln ha. Co się zaś tyczy powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych, wynosiły one w 2018 roku kolejno 0,8 i ponad 0,2 mln ha, przy czym areal uprawy rzepaku i rzepiku był mniejszy od ubiegłorocznego o ok. 8%, a buraków cukrowych – większy o ok. 1%. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na ok. 2,2 mln ton, tj. o ok. 20% mniej od ubiegłorocznych. Zbiory buraków cukrowych ocenia się na około 14,3 mln ton, tj. o 9,0% mniej od uzyskanych w 2017 roku⁴.

Z danych statystyki publicznej oraz szacunków ekspertów IERiGŻ-PIB wynika, że w 2018 roku (w porównaniu z 2017 rokiem) plony głównych roślin uprawnych kształtowały się następująco⁵:

- ◆ pszenica ozima – 43,2 dt/ha (spadek plonu o 15,5%),
- ◆ żyto ozime – 24,5 dt/ha (spadek plonu o 20,0%),
- ◆ jęczmień jary – 29,9 dt/ha (spadek plonu o 21,3%),
- ◆ rzepak i rzepik ogółem – 25,6 dt/ha (spadek plonu o 13,2%),
- ◆ ziemniaki ogółem – 248,0 dt/ha (spadek plonu o 11,1%),
- ◆ buraki cukrowe – 609,0 dt/ha (spadek plonu o 10,3%).

W **2018 roku** na rozmiar produkcji zwierzęcej wpłynęły między innymi następujące czynniki⁶:

- ◆ w czerwcu 2018 roku pogłowie bydła wynosiło 6 201,4 tys. sztuk i było o 58,3 tys. sztuk (o 0,9%) wyższe niż przed rokiem,
- ◆ w porównaniu ze strukturą pogłowia bydła w czerwcu 2017 roku, w analogicznym okresie 2018 roku zwiększyło się stado młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 1,9%), pozostałego bydła dorosłego w wieku powyżej 2 lat (o 2,2%) i pogłowia krów (o 2,3%) a zmalał udział cieląt (o 2,0%),
- ◆ w pierwszej połowie 2018 roku odnotowano wzrost importu bydła o 18,5% (w tym cieląt o 7,6%) w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku. W tym samym okresie wielkość

⁴ *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018.

⁵ *Jak wyżej*, szacunki ekspertów z IERiGŻ-PIB.

⁶ *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018; *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018.

eksportu była kształtowała się na poziomie 26,3 tys. sztuk i spadła o 15,1% w stosunku do poprzedniego roku (w tym cieląt o 12,3%),

- ◆ średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego za 6 miesięcy 2018 roku wynosiła 6,51 zł/kg i była wyższa o 4,3% od notowanej w analogicznym okresie 2017 roku,
- ◆ przeciętna cena skupu mleka za 6 miesięcy 2018 roku (133,45 zł za 100 l) była o 1,2 % wyższa od rejestrowanej w analogicznym okresie 2017 roku,
- ◆ w czerwcu 2018 roku pogłowie trzody chlewnej wynosiło 11 827,5 tys. sztuk i było wyższe o 474,8 tys. sztuk (o 4,2%) od stanu notowanego w analogicznym okresie 2017 roku,
- ◆ w I połowie 2018 roku odnotowano wzrost pogłowia w grupie warchlaków o 4,8% i świń na ubój (tuczników) o 10,2%. W pozostałych grupach pogłowie obniżyło się, prosiąt o 3,8%, świń na chów o wadze 50 kg i więcej o 1,7%, w tym loch o 1,6%,
- ◆ w I półroczu 2018 roku import żywej trzody chlewnej wyniósł 3627,5 tys. sztuk i był o 7,0% większy niż w analogicznym okresie przed rokiem, w tym import prosiąt i warchlaków zwiększył się o 15,0%, a świń hodowlanych czystorasowych i macior zmniejszył się o 35,8%. Przeciętna waga jednej importowanej sztuki w tym okresie wynosiła 30 kg wobec 32,3 kg w 2017 roku,
- ◆ w I półroczu 2018 roku przeciętna cena 1 kg żywca wieprzowego wynosiła w skupie 4,49 zł i była o 13,8% niższa od notowanej w analogicznym okresie 2017 roku, a w obrotach targowiskowych wynosiła 4,92zł , wykazując spadek o 1,8% w stosunku do ceny przed rokiem,
- ◆ w czerwcu 2018 roku za 1 kg żywca wieprzowego płacono rolnikom 4,64 zł w skupie, a na targowiskach 5,09 zł, tj. odpowiednio o 17,4 % i o 4,0 % mniej niż w czerwcu 2017 roku.

Tabela 1

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich
produkcji roślinnej w latach 2017-2018^a**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2018 / 2017
			2017	I-VII 2018	
1	2	3	4	5	6
MATERIAŁ SIEWNY					
1	Pszenica ozima	100 kg	180,65	180,14	0,997
2	Pszenica jara	100 kg	184,39	204,54	1,109
3	Żyto ozime	100 kg	163,41	167,10	1,023
4	Jęczmień jary	100 kg	173,61	185,93	1,071
5	Pszenżyto ozime	100 kg	170,29	175,07	1,028
6	Mieszanki zbożowe	100 kg	175,06	185,61	1,060
7	Owies	100 kg	176,51	185,28	1,050
8	Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi średnio				1,048
9	Gryka	100 kg	414,98	405,28	0,977
10	Rzepak	1 porcja	538,63	622,01	1,155
11	Kukurydza	1 porcja	201,04	199,72	0,993
12	Ziemniaki jadalne	100 kg	162,88	159,85	0,981
13	Buraki pastewne	100 kg	2 539,24	2 586,41	1,019
14	Trawy	1 kg	15,86	16,05	1,012
15	Koniczyna czerwona	100 kg	2 191,93	2 101,01	0,959
16	Seradela	100 kg	1 343,04	1 256,04	0,935
17	Łubin pastewny wąskolistny	100 kg	284,74	274,30	0,963
NAWOZY MINERALNE					
18	Mocznik 46% N	100 kg	148,72	145,88	0,981
19	Saletrzak 28% N	100 kg	108,40	108,40	1,000
20	Saletra Amonowa 34% N	100kg	123,84	124,44	1,005
21	<i>Średnio nawozy azotowe</i>				<i>0,995</i>
22	Superfosfat granulowany wzbogacony potrójny 40% P ₂ O ₅	100kg	153,20	150,72	0,984
23	Superfosfat granulowany 20% P ₂ O ₅	100 kg	87,56	85,12	0,972
24	<i>Średnio nawozy fosforowe</i>				<i>0,978</i>
25	Sól potasowa 60% K ₂ O	100 kg	154,92	153,24	0,989
26	Polifoska 8% N, 24% P ₂ O ₅ , 24% K ₂ O	100 kg	173,12	168,72	0,975

27	Fosforan amonu 18% N, 46% P ₂ O ₅	100 kg	197,72	194,44	0,983
28	<i>Średnio wieloskładnikowe</i>				<i>0,979</i>
29	Nawóz węglanowy, wapniowo-magnezowy 45-53% CaO	100 kg	56,26	55,60	0,988
30	Nawóz wapniowy lub wapno nawozowe	100 kg	76,03	75,77	0,997
31	<i>Średnio nawozy wapniowe</i>				<i>0,992</i>
NAWOZY ORGANICZNE					
32	Obornik (wg ceny słomy)	100 kg	31,86	35,18	1,104
33	ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN, średnio				1,002
UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ^b					
34	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt tytoniu	PLN	5,72	5,75	1,005
35	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt pszenicy	PLN	1,60	1,57	0,981
36	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt rzepaku	PLN	2,83	3,00	1,060
37	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt buraków cukrowych	PLN	2,27	2,24	0,987
Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji roślinnej					
38	Energia elektryczna	100 kWh	29,97	30,15	1,006
39	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	842,38	902,48	1,071
40	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	4,63	4,86	1,050
41	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,94	5,17	1,047
42	Olej napędowy	1 l	4,49	4,80	1,069
43	Olej opałowy	1 l	2,92	3,20	1,096
44	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m ²	21,79	21,75	0,998
45	Oplaty targowiskowe związane ze sprzedażą ziemiopłodów	1 dzień	13,51	13,38	0,990

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od gradu, przymrozków, powodzi lub huraganu.

Tabela 2

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich
produkcji zwierzęcej w latach 2017-2018^a**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2018 / 2017
			2017	I-VII 2018	
1	2	3	4	5	6
KOSZT ZWIERZĄT ZAKUPYWANYCH W CELU WYMIANY STADA					
1	Prosięta *	1 szt.	183,96	183,38	0,997
2	Krowy mleczne *	1 szt.	3 042,00	3 056,00	1,005
3	Jałówki 1-roczone *	1 szt.	2 263,00	2 202,00	0,973
4	Pisklęta mięsne	1 szt.	2,27	2,37	1,044
5	Pisklęta ogólnego użytku	1 szt.	2,36	2,44	1,034
PASZE TOWAROWE					
6	Koncentrat dla tuczników	100 kg	251,90	253,23	1,005
7	Koncentrat dla warchlaków	100 kg	272,82	276,21	1,012
8	Koncentrat dla loch	100 kg	252,71	253,47	1,003
9	Koncentrat dla krów mlecznych	100 kg	217,65	225,53	1,036
10	Mieszanka dla loch niskoprosnych	100 kg	170,85	182,37	1,067
11	Mieszanka dla loch wysokoprosnych i karmiących	100 kg	172,22	178,06	1,034
12	Mieszanka dla prosiąt	100 kg	231,75	233,55	1,008
13	Mieszanka dla tuczników	100 kg	138,31	140,01	1,012
14	Mieszanka dla krów wysokomlecznych	100 kg	142,67	150,57	1,055
15	Mieszanka dla bydła dorosłego	100 kg	162,63	169,56	1,043
16	Mieszanka dla cieląt i jagniąt C-J	100 kg	166,47	171,02	1,027
17	Mieszanka dla kur niosek	100 kg	160,83	162,00	1,007
18	Mieszanka dla kurcząt hodowlanych	100 kg	170,74	170,70	1,000
19	Mieszanka dla kurcząt rzeźnych	100 kg	180,12	180,27	1,001
20	Ziarna i śruty zbożowe* (pszenica+żyto+jęczmień+owies)	100 kg	69,87	73,00	1,045
21	Otręby (pszenne)	100 kg	71,47	73,36	1,026
22	Dodatki mineralne (uniwersalne)	100 kg	422,88	437,90	1,036
23	Mleko Pełne Własne*	1 litr	2,30	2,40	1,043
24	Mleko Chude	1 litr			1,043

25	Preparat mlekozastępczy dla cieląt	100 kg	571,49	580,49	1,016
26	Ziemniaki pastewne*	100 kg	32,41	30,82	0,951
27	Siano*	100 kg	39,50	43,69	1,106
28	Słoma*	100 kg	31,86	35,18	1,104
PASZE NIETOWAROWE OBCE					
29	Okopowe pastewne (buraki pastewne)*	100 kg	42,02	48,07	1,144
30	Zielonki* (wg ceny siana)	100 kg	39,50	43,69	1,106
UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ^b					
31	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 sztuki bydła	PLN	6,49	6,45	0,994
32	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 tucznika				0,989
33	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 konia	PLN	8,46	8,32	0,983
34	Usługi weterynaryjne				1,036
35	Badanie kliniczne krwi	PLN	36,91	38,64	1,047
36	Krycie krów	PLN	67,15	68,86	1,025
Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji zwierzęcej					
37	Energia elektryczna	100 kWh	29,97	30,15	1,006
38	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	842,38	902,48	1,071
39	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	4,63	4,86	1,050
40	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,94	5,17	1,047
41	Olej napędowy	1 l	4,49	4,80	1,069
42	Olej opałowy	1 l	2,92	3,20	1,096
43	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m ²	21,79	21,75	0,998
44	Opłaty targowiskowe związane ze sprzedażą zwierząt	1 dzień	13,51	13,38	0,990

* Średnia cena w obrocie targowiskowym.

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od padnięcia lub dobita z konieczności.

Tabela 3**Wskaźniki zmian cen wybranych produktów rolnych w latach 2017-2018**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-X 2018 / 2017
			2017	I-X 2018	
1	2	3	4	5	6
1	Pszenica ^a	1 dt	66,44	71,04	1,069
2	Żyto ^a	1 dt	54,67	58,33	1,067
3	Jęczmień ^a	1 dt	61,22	66,77	1,091
4	Owies ^a	1 dt	51,43	53,79	1,046
5	Rzepak ^b	1 dt	153,92	154,83	1,006
6	Ziemniaki ^a	1 dt	37,05	41,52	1,121
7	Buraki cukrowe ^b	1 dt	10,04	9,91	0,987
8	Mleko ^a	1 litr	1,39	1,33	0,957
9	Żywiec wołowy ^a	1 kg	6,35	6,61	1,041
10	Żywiec wieprzowy ^a	1 kg	5,05	4,52	0,895
11	Żywiec drobiowy ^a	1 kg	3,69	3,77	1,022

^a Ceny przeciętne w skupie, średnioroczna z 2017 r. oraz średnia w okresie I-X 2018 r.; wg danych GUS.

^b W przypadku rzepaku - średnia cena skupu wg GUS, w 2017 roku - w okresie VII-XII, a w 2018 roku - w okresie VII-X; w przypadku buraków cukrowych - w latach 2017-2018 - cena skupu z II półrocza.

Uwarunkowania poziomu cen produktów rolnych i środków produkcji

Zboża

Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) prognozuje światową produkcję zbóż w 2018 roku na 2,6 mld ton, czyli mniej o 2,4 % od najwyższego poziomu z ubiegłego roku. Produkcji pszenicy ma wynieść 725,1 mln ton, o 2,8 mln ton mniej niż prognozowano w listopadzie, co odzwierciedla zmniejszone szacunki dla zbiorów w Turcji i Rosji⁷.

Zbóż paszowych zebrano 1,35 mld ton, tj. o 2,4% więcej niż w 2017 roku, co wiązało się ze wzrostem produkcji kukurydzy (o 3,4%) oraz sorga (o 2,4%), szczególnie w Ameryce Północnej i Południowej oraz krajach WNP. Oprócz tego wzrosły zbiory w Afryce i Azji Wschodniej. Na sezon 2018/2019 przewiduje się wzrost zużycia zbóż paszowych o 2,4% do 1,39 mld ton⁸.

Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) zbiory zbóż ogółem w Polsce w 2018 roku mogą wynieść 26,7 mln ton, tj. o ok. 16% mniej niż w 2017 roku. Natomiast plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 23,4 mln, tj. o ok. 16% mniej niż przed rokiem. Powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 2018 roku wyniesie około 7,9 mln ha (w tym 7,2 mln ha powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi). Plony zaś zbóż ogółem oczekuje się, że będą niższe o 19,0% niż w roku ubiegłym i wyniosą 33,9 dt/ha⁹.

Po zbiorach w 2018 roku ceny większości zbóż były znacznie wyższe niż w 2017 roku. We wrześniu 2018 rok w stosunku do roku ubiegłego najbardziej podrożał jęczmień paszowy, szczególnie w Europie zachodniej i w rejonie Morza Czarnego (o 29-32%), co miało związek ze słabymi zbiorami. W niewiele mniejszym stopniu wzrosły ceny pszenicy w Europie Zachodniej i w Argentynie (o 22-27%). Najmniejszy był wzrost cen kukurydzy (10%). We wrześniu 2018 roku za amerykańskie pszenice HRW i SRW płacono odpowiednio 241 i 215 USD/tonę wobec 217 i 193 USD/tonę w porównywalnym okresie roku ubiegłego¹⁰.

W Polsce ceny zbóż w pierwszej połowie sezonu 2017/2018 były od kilku do kilkunastu procent wyższe od cen z pierwszej połowy poprzedniego sezonu. W drugiej połowie sezonu

⁷ *Fao: Prognoza globalnej produkcji zbóż nieco spadła*, <http://www.farmer.pl/agroskop/analizy-i-komentarze/fao-prognoza-globalnej-produkcja-zboz-nieco-spadla,82608.html> [dostęp: 14.12.2018]

⁸ *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

⁹ *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2018r.*, GUS, Warszawa 2018 r.

¹⁰ *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

(w szczególności w drugim kwartale 2018 roku) różnica w stosunku do notowań sprzed roku zmalała. Ceny większości zbóż kształtowały się wtedy od 1,8 do 5,3% poniżej cen obserwowanych w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. Na koniec sezonu 2017/2018, czyli w czerwcu 2018 roku, większość zbóż była jeszcze nieznacznie tańsza niż rok wcześniej. Ceny pszenicy, żyta i kukurydzy o 3-4%, a jęczmienia o ponad 1%. Średnie ważone ceny pszenicy i żyta w sezonie były jednak o 2,8-4,6% wyższe od notowanych w poprzednim sezonie. W pierwszych miesiącach sezonu 2018/2019 ceny zbóż na krajowym rynku dynamicznie rosły. W pierwszej połowie września dynamika cen zbóż zmalała, ale ceny podtrzymywała mała podaż ziarna z tegorocznych zbiorów¹¹.

Rzepak

Światowe zbiory rzepaku, po wzroście w sezonie 2017/2018, w sezonie 2018/2019 zmniejszyły się o 3,3% do 64,2 mln ton, z uwagi na niekorzystne warunki klimatyczno-przyrodnicze w wielu regionach świata. W pierwszej połowie sezonu 2018/2019 spadek zbiorów rzepaku odnotowano w UE-28 (o 10,8%) i Kanadzie (o 1,5%), przy stabilizacji zbiorów w Chinach i dużym wzroście na Ukrainie i w Rosji oraz w Indiach. W drugiej połowie sezonu prognozowany jest duży spadek zbiorów w Australii (o 24,0%), z uwagi na utrzymującą się suszę w kluczowych regionach uprawy¹².

W 2018 roku według szacunków GUS zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 2,2 mln ton i będą o 20,0% mniejsze od uzyskanych w 2017 roku. Znacznie niższe zbiory mogły wynikać z tego, iż dojrzewanie upraw przebiegało w warunkach znacznego przesuszenia gleby. Ocenia się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w biedzącym roku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 8% i wynosiła ponad 0,8 mln ha¹³.

W portach europejskich w listopadzie 2018 roku za rzepak płacono 427 USD/tonę (cif Hamburg), tj. 5 USD/tonę mniej niż przed miesiącem i o 11 USD/tonę mniej niż przed rokiem. Olej rzepakowy kosztował 878 USD/tonę (fob ex-mill Holandia) i był o 17 USD/tonę tańszy niż przed miesiącem i o 72 USD/t tańszy niż przed rokiem. Cena śruty rzepakowej wyno-

¹¹ *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

¹² *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy*, nr 54, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

¹³ *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnictwa w 2018r.*, GUS, Warszawa 2018.

siła 276 USD/tonę (fob ex-mill Hamburg) i była o 4 USD/tonę wyższa niż przed miesiącem i o 72 USD/tonę wyższa niż przed rokiem¹⁴.

Przeciętna cena skupu rzepaku w zakładach tłuszczowych w Polsce (na dzień 13.12.2018 roku) wynosiła 1655,00 zł/tonę i była wyższa o 1,0% niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, która stanowiła 1639,00 zł/tonę. Natomiast cena sprzedaży oleju rzepakowego osiągnęła poziom 3333,00 zł/tonę i była niższa o 2,1% niż przed rokiem. Średnia krajowa cena sprzedaży śruty rzepakowej wynosiła 947,00 zł/tonę i była o 26,3% wyższa niż w analogicznym okresie 2017 roku¹⁵. Przewiduje się, iż ceny rzepaku będą rosły ze względu na wzrost popytu oleju rzepakowego, głównie sektora biopaliw, którego udział w krajowym zużyciu oleju rzepakowego wynosi już ok. 60%¹⁶.

Mleko

Według najnowszego raportu FAO (Food Outlook) światowa produkcja mleka w 2018 roku ma wzrosnąć względem poprzedniego roku o około 2,0% i wyniesie 826,9 mln ton. Największy wzrost produkcji mleka prognozowany jest w Azji, następnie w Europie oraz obu Amerykach. Nieznacznie produkcja mleka wzrośnie również w Oceanii oraz Afryce. Wzrost produkcji mleka nieco osłabł w krajach Unii Europejskiej ze względu na pogodę wyjątkowo suchą i ciepłą w miesiącach letnich, a także w Stanach Zjednoczonych, ze względu na wyższy poziom krów mlecznych, wywołany obniżonymi marżami zysku. Perspektywy rozwoju w Brazylii zostały ograniczone z powodu majowego strajku kierowców ciężarówek. Z kolei produkcja mleka w Azji ma wzrosnąć szybciej niż przewidywano w lipcu, głównie większą produkcją mleka przewiduje się w Chinach i Turcji. Zwiększeniu produkcji mleka w krajach tych sprzyjają zwiększanie stad krów mlecznych oraz rosnące ceny mleka¹⁷.

Według prognoz Komisji Europejskiej, w 2018 roku utrwali się spadkowa tendencja pogłowia krów mlecznych w UE. Liczba krów mlecznych w UE-28 zmniejszy się o 0,6% i wyniesie 22,9 mln sztuk. W krajach UE-15 pogłowie zmniejszy się także o 0,6% i wyniesie 17,8 mln sztuk. Głębszy spadek jest przewidziany w krajach UE-13, w których będą kontynuowane przemiany strukturalne w rolnictwie. Pogłowie krów w krajach tych może zmniejszyć się o 0,7% do

¹⁴ *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (334), IERiGŻ-PIB, Warszawa, grudzień 2018

¹⁵ *Rynek roślin oleistych*, nr 49/2018, MRiRW, Warszawa 2018.

¹⁶ *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy*, nr 54, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

¹⁷ *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/CA2320EN/ca2320en.pdf> [dostęp: 17.12.2018].

5,1 mln sztuk. W Polsce według szacunków IERiGŻ-PIB pogłowie krów mlecznych w grudniu 2018 roku wyniesie 2210 tys. sztuk i będzie o 2,6% większe niż przed rokiem. Przewiduje się, że średnia wydajność mleczna krów wzrośnie o 1,3% do 5800 litrów/sztukę. Dynamika wydajności krów mlecznych będzie wyższa o 1,8% i wyniesie 6350 litrów/sztukę¹⁸.

Ceny skupu mleka w Polsce w pierwszym półroczu 2018 roku wykazywały tendencje spadkową, a zadecydowało o tym pogorszenie koniunktury na światowym rynku oraz duże zapasy interwencyjne odtłuszczonego mleka w proszku w krajach Unii Europejskiej. Cena skupu mleka w Polsce w 2018 roku wynosiła 1,33 zł/litr i mimo tendencji spadkowej producenci mleka za okres styczeń-lipiec otrzymywali ceny o 0,3% wyżej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. W kolejnych miesiącach przewiduje się wzrost cen skupu mleka a zdecydują o tym relatywnie wysokie ceny na rynkach zewnętrznych, gdyż wahania koniunkturalne na światowym rynku charakteryzują się w przybliżeniu dwuletnią cyklicznością. Czynnikiem stymulującym wzrost cen będą niekorzystne warunki pogodowe (susza) w Polsce oraz wielu krajach Unii Europejskiej. Wzrost cen skupu będzie także wynikiem sezonowego spadku dostaw surowca do przemysłu mleczarskiego. Natomiast barierą wzrostu cen skupu będą duże zapasy interwencyjne odtłuszczonego mleka w proszku w UE. W konsekwencji przewiduje się, że w grudniu 2018 roku średnia cena skupu mleka może wynieść 1,35-1,40 zł/litr i będzie niższa o 2,9-4,4% niż w 2017 roku¹⁹.

Żywiec wieprzowy

Według prognozy USDA (Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych) światowa produkcja wieprzowiny w 2018 roku wyniesie ok. 113 mln ton i byłaby większa niż w 2017 roku o 1,7%. Wzrost produkcji nastąpi niemal we wszystkich krajach liczących się w produkcji trzody chlewnej poza Brazylią i Wietnamem. Spośród krajów liczących się na rynku wieprzowiny wzrost produkcji nastąpi w Rosji o 7,8%, Korei Południowej o 7,4%, Meksyku o 3,4% i Stanach Zjednoczonych o 3,3%. U największego na świecie producenta wieprzowiny, czyli Chinach, produkcja trzody wzrośnie o 1,4%. Będzie to wynikiem ekspansji dużych gospodarstw, związanej ze wzrostem popytu na wieprzowinę. Obecnie największym zagrożeniem rozwoju produkcji wieprzowiny w Chinach jest wirus ASF, który pojawił się w tym roku na wschodzie tego kraju. W krajach UE-28 produkcja wieprzowiny może wynieść 24 mln ton. Głównie za sprawą wzrostu w produkcji m.in. Niemczech, Danii Hiszpanii, Holandii i Wielkiej Brytanii. Produkcja

¹⁸ *Rynek mleka. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

¹⁹ *Jak wyżej*.

spadnie zaś m.in. we Włoszech, na Węgrzech i Czechach. Pojawiający się wirus ASF w nowych dla tego wirusa krajach UE może spowodować, że realne zmiany produkcji będą różniły się od prognozowanych²⁰.

W Polsce, według wstępnych danych GUS z czerwca 2018 roku, pogłowie świń liczyło 11827,5 tys. sztuk. W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku jest to wzrost o 4,2%. Wzrost pogłowie wystąpił w grupie warchlaków o 4,8% i świń na ubój (tuczników) o 10,2%. W pozostałych grupach pogłowie obniżyło się, prosiąt o 4,8%, świń na chów o wadze 50 kg i więcej o 1,7%, w tym loch o 1,6%²¹.

Krajowe ceny skupu trzody chlewnej we wrześniu 2018 roku wynosiły 4,69 zł/kg i były niższe o 11% niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) w grudniu ceny skupu świń rzeźnych uległy dalszym obniżkom. W dniach 3-9.12.2018 r. za świnię rzeźną płacono przeciętnie 4,19 zł/kg, 9,9% mniej niż przed rokiem. Ceny prosiąt na krajowych targowiskach w 2018 roku, pomimo miesięcznych wahań wykazują tendencję spadkową. Według MRiRW dniach 3-9.12.2018 r. za jedno prosię płacono przeciętnie 173,30 zł i było to o 3,4% mniej niż przed rokiem, kiedy to średnia cena wynosiła 179,44 zł²².

Żywiec wołowy

Światowa produkcja wołowiny w 2018 roku według prognozy USDA może wynieść 62,9 mln ton wobec 61,6 mln ton w 2017 roku. Będzie ona o 2,3% większa niż rok wcześniej. Wzrost produkcji nastąpi w większości krajów będących największymi producentami wołowiny. W Australii wzrost produkcji wyniesie 7,0%, w Argentynie 3,9%, Brazylii 3,7%, a w Stanach Zjednoczonych produkcja zwiększy się o 2,9%. W Chinach, Indiach, Pakistanie produkcja wołowiny zwiększy się o 1-2%, natomiast w Rosji, Unii Europejskiej i Turcji pozostanie na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku²³.

Według wstępnych danych opracowanych przez GUS pogłowie bydła w czerwcu 2018 roku liczyło 6,201,4 tys. sztuk i było wyższe o 0,9% w stosunku do czerwca ubiegłego roku. Zwiększe-

²⁰ *Rynek mięsa. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

²¹ *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018.

²² *Rynek mięsa*, nr 4/2018, KOWR, Warszawa 2018; *Rynek mięsa wieprzowego*, nr 49/2018, MRiRW, Warszawa 2018.

²³ *Rynek mięsa. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

nie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat o 1,9%, i bydła dorosłego o 2,2%. Obniżenie pogłowia odnotowano w grupie cieląt o 1,0%²⁴.

Według danych GUS, w okresie od stycznia do października 2018 roku średnia cena skupu bydła ogółem w Polsce wynosiła 6,61 zł/kg, a więc była o 5,1% wyższa niż w analogicznym okresie 2017 roku²⁵. Według prognoz ekspertów Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) w grudniu 2018 roku ceny skupu bydła mogą być do 3,0% niższe lub do 2,0% wyższe niż w analogicznym okresie w 2017 roku, tj. 6,50-6,80 zł/kg²⁶.

Nawozy mineralne

Od września 2018 roku na krajowym rynku nawozów mineralnych obserwowany jest systematyczny wzrost cen. W październiku pomimo stosunkowo niewielkich zmian popytu ceny zwiększyły się średnio o 0,8%. Podwyżki cen dotyczyły przede wszystkim nawozów wieloskładniowych i azotowych. Najbardziej podniosły się ceny polifoski (o 1,6%) oraz saletrzaka (o 1,2%). W rezultacie w październiku średnie ceny nawozów mineralnych były na poziomie wyższym od ubiegłorocznych, podczas gdy jeszcze na początku 2018 roku były o kilka procent niższe w relacji rocznej²⁷.

W kolejnych miesiącach, w związku z przygotowaniem do nowego sezonu, popyt na nawozy mineralne będzie stopniowo się zwiększał, co może przełożyć się na podwyżki cen, zwłaszcza w pierwszych miesiącach 2019 roku. Wzrost cen może być również następstwem obserwowanych od kilku miesięcy podwyżek cen nawozów w handlu światowym pod wpływem m.in. drożących surowców energetycznych, w tym gazu ziemnego, ale też fosforytów. W ciągu ostatnich 12 miesięcy ceny nawozów mineralnych w handlu światowym wzrosły średnio o 13,0%. Pewien wpływ na wyższe ceny krajowe może mieć również obserwowany w ostatnich miesiącach zwiększony eksport nawozów, który może wpływać na nieco niższą podaż krajową²⁸.

²⁴ *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018.

²⁵ *Biuletyn statystyczny nr 10*, GUS, Warszawa, Listopad 2018.

²⁶ *Prognoza cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, KOWR, Warszawa, Listopad 2018.

²⁷ *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (334), IERiGŻ-PIB, Warszawa, Grudzień 2018.

²⁸ *Jak wyżej*.

Pasze

Według ekspertów IERiGŻ-PIB produkcja pasz w Polsce w 2018 roku będzie o 5,5% wyższa niż w 2017 roku i może wynieść około 11,6 mln ton. Produkcja mieszanek pełnoporcjowych może wynieść 9,42 mln ton i będzie o 500 tys. ton większa niż w poprzednim roku. Spodziewany jest również wzrost produkcji mieszanek uzupełniających (koncentratów) do około 1,45 mln ton wobec 1,35 mln ton przez rok. Wzrostowi produkcji pasz w 2018 roku sprzyja przede wszystkim rosnące zapotrzebowanie do produkcji brojlerów oraz zwiększona dynamika produkcji jaj. Zwiększony popyt na paszę jest również spowodowany wzrostem pogłowia trzody chlewnej oraz bydła. Popytowi na pasze przemysłowe dla trzody sprzyja również utrzymujący się na wysokim poziomie import świń z przeznaczeniem na tucz. W pierwszych siedmiu miesiącach 2018 roku wynosił on 4,15 mln sztuk wobec 3,45 mln sztuk w analogicznym okresie roku poprzedniego. Jak wynika z kalkulacji ekspertów IERiGŻ-PIB import ten generuje dodatkowe zapotrzebowanie na co najmniej 1 mln ton pasz²⁹.

Nośniki energii

W 2018 roku nastąpił wzrost cen benzyny oraz oleju napędowego, a cena za autogaz nieco spadła. W porównaniu z 2017 rokiem ceny na polskim rynku paliw wzrosły, w przypadku benzyny 95-oktanowej o około 1,3%, oleju napędowego o 2,7%, a autogazu spadły o 0,5%³⁰. Z raportu POPiHN (Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego) wynika, że pierwsze 3 kwartały 2018 roku były korzystne dla sektora paliw w Polsce pomimo wzrostu cen tych paliw. Z raportu wynika, że nastąpił wzrost konsumpcji paliw ciekłych o 3,0%. Po 9 miesiącach 2018 roku, w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku, odnotowano większą sprzedaż benzyny silnikowej o 6,0%, oleju napędowego o 3,0%, a gazu płynnego LPG o 1,0%. Natomiast w przypadku ciężkiego oleju napędowego oraz paliwa JET konsumpcja wzrosła odpowiednio o 29,0 i 23,0% natomiast spadła w przypadku lekkiego oleju napędowego o 16,0%³¹.

Według danych Eurostatu, w Polsce odnotowano największy spośród krajów UE spadek cen energii elektrycznej dla gospodarstw domowych. W pierwszej połowie 2018 roku cena energii elektrycznej spadła o 4,3% w stosunku do poprzedniego roku. Znaczące spadki odnotowano

²⁹ *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 40, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.

³⁰ *Szacowana struktura średnich cen detalicznych w Polsce w 2017 i 2018 roku*, <http://www.popihn.pl/download.php?id=409> [dostęp: 20.12.2018].

³¹ *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2018 roku*, <http://www.popihn.pl/download.php?id=408> [dostęp: 20.12.2018]

również w Grecji – o 3,6%, Łotwie – o 3,5% oraz Malcie i Niemczech po 3,2%. Natomiast najwyższy wzrost cen dla gospodarstw domowych odnotowano w Rumuni i Estonii odpowiednio o 14,1 i 11,7%, a w Holandii i Chorwacji – 9,2%. Średnie ceny energii elektrycznej dla gospodarstw domowych w pierwszej połowie 2018 roku za 100 kWh najniższe były w Bułgarii i wynosiły 9,8 euro, na Litwie – 11,0 euro, i na Węgrzech 11,2 euro, najwyższe zaś w Danii wynosiły 31,3 euro, Niemczech – 29,5 euro i w Belgii – 27,3 euro. W Polsce cena prądu dla gospodarstw domowych za 100kWh wynosiła 14,1 euro, a średnia dla Unii Europejskiej to 20,5 euro³².

Z danych katowickiego oddziału Agencji Rozwoju Przemysłu, wynika, że krajowe wydobycie węgla systematycznie maleje. Od stycznia do września 2018 roku wydobyto 47,3 mln ton węgla wobec 48,8 mln ton w analogicznym okresie roku poprzedniego. W 2018 roku sprzedano 46,9 mln ton, a w 2017 roku o 2,3 mln ton mniej czyli 49,2 mln ton. We wrześniu polskie kopalnie wydobyły 4,9 mln ton. To najniższy jak dotąd miesięczny poziom wydobycia węgla w historii. Zmniejszenie krajowego wydobycia, przy utrzymującym się popycie, skutkuje wzrostem importu węgla. Według szacunków prezesa handlującego węglem Węgłokoksu import może wynieść 17-18 mln ton, wobec 13,3 mln ton w 2017 roku. Najwięcej węgla Polska importuje z Rosji. W europejskich portach ARA (Amsterdam, Rotterdam, Antwerpia) węgiel kosztuje 100 USD/tonę³³. W Polsce październikowe ceny węgla dla energetyki wynosiły 243,44 zł/tonę i były wyższe o 16,62% niż w poprzednim roku. Natomiast ceny węgla dla ciepłownictwa wynosiły 304,73 zł/tonę i były wyższe niż w 2017 roku o 20,2%³⁴.

³² *Ceny prądu. Polska z rekordowym spadkiem w UE*, <https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/arttykul/ceny-pradu-energetyka,0,0,2422528.html> [dostęp: 20.12.2018].

³³ *Górnictwo przed Barbórką: Wysokie ceny węgla, rosnący import*, <https://biznes.interia.pl/wiadomosci/news/gornictwo-przed-barborka-wysokie-ceny-wegla-rosnacy-import,2594728> [dostęp: 20.12.2018].

³⁴ *Krajowe indeksy węglowe – notowanie z października 2018r.*, <https://polskirynekwegla.pl/krajowe-indeksy-weglowe-notowanie-z-pazdziernika-2018r> [dostęp: 20.12.2018]

Źródła informacji:

1. *Biuletyn statystyczny* nr 10, GUS, Warszawa, Listopad 2018.
2. *Ceny prądu. Polska z rekordowym spadkiem w UE*, <https://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/artukul/ceny-pradu-energetyka,0,0,2422528.html> [dostęp: 20.12.2018].
3. *Fao: Prognoza globalnej produkcji zbóż nieco spadła*, <http://www.farmer.pl/agroskop/analizy-i-komentarze/fao-prognoza-globalnej-produkcja-zboz-nieco-spadla,82608.html> [dostęp: 14.12.2018].
4. *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/CA2320EN/ca2320en.pdf> [dostęp: 17.12.2018].
5. *Górnictwo przed Barbórką: Wysokie ceny węgla, rosnący import*, <https://biznes.interia.pl/wiadomosci/news/gornictwo-przed-barborka-wysokie-ceny-wegla-rosnacyimport,2594728> [dostęp: 20.12.2018].
6. *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2018 roku*, <http://www.popihn.pl/download.php?id-408> [dostęp: 20.12.2018].
7. *Krajowe indeksy węglowe - notowanie z października 2018r.*, <https://polskiyrynek-wegla.pl/krajowe-indeksy-weglowe-notowanie-z-pazdziernika-2018r> [dostęp: 20,12.2018].
8. *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2018 roku*, GUS, Warszawa 2018.
9. *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2018 roku*, GUS, Warszawa 2018.
10. *Prognoza cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, KOWR, Warszawa, Listopad 2018.
11. *Przedwinykowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2018 r.*, GUS, Warszawa 2018.
12. *Rolnictwo w 2017r.*, GUS, Warszawa 2018.
13. *Rynek mięsa wieprzowego*, nr 49/2018, MRiRW, Warszawa 2018.
14. *Rynek mięsa*, nr 4/2018, KOWR, Warszawa 2018.
15. *Rynek mięsa. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.
16. *Rynek mięsa wieprzowego*, nr 49/2018, MRiRW, Warszawa 2018.
17. *Rynek mleka. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.
18. *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 40, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.
19. *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 12 (334), IERiGŻ-PIB, Warszawa, Grudzień 2018.

20. *Rynek roślin oleistych*, nr 49/2018, MRiRW, Warszawa 2018.
21. *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy*, nr 54, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.
22. *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 55, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2018.
23. *Szacowana struktura średnich cen detalicznych w Polsce w 2017 i 2018 roku*,
<http://www.popihn.pl/download.php?id=409> [dostęp: 20.12.2018].

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

